

УДК 930.85

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/97-2-11>**Дмитро КИРИЧЕК,**
orcid.org/0009-0000-9149-5560аспірант
Національної музичної академії України
(Київ, Україна) kyrychok.1997@gmail.com**ОРФОЕПІЧНА ВИРАЗНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ХУДОЖНЬОГО ЗАДУМУ ФІЛЬМУ
«ПОВЕРНЕННЯ БАТТЕРФЛЯЙ»**

Розглянуто орфоепічний аспект як елемент художнього задуму у втіленні образу культурного героя Соломії Крушельницької у фільмі Олега Фіалка «Повернення Баттерфляй», створеного за романом Валерії Врублевської. Наголошується значущість її внеску у світову оперу, зокрема її вирішальну роль у відродженні опери Джакомо Пуччіні «Мадам Баттерфляй». Зазначається, що образ Крушельницької закріпився в українській культурній пам'яті як постать культурного героя, яка поєднує професійну майстерність і міфологічний статус.

Виокремлюється складність міфологізації її постаті та голосу, який описується як феномен, що мав винятковий діапазон, технічну досконалість та емоційну глибину. Голос співачки перетворився на її «Alter ego», знайшовши своє відображення у мистецтві. Здійснюється детальний аналіз орфоепічних аспектів фільму, які мають як художнє, так і ідеологічне навантаження. Розглядаються три рівні орфоепії: побутова мова, орфоепіка оперного співу та звучання народної пісні. Ці рівні у фільмі об'єднуються в орфоепічний універсалізм, що підкреслює академічний характер виконання.

Звертається увага на ідеологічні особливості відображення Крушельницької: акцент зроблено на її професійних досягненнях і відданості справі, що супроводжується певним героїчним пафосом. При цьому її особисте життя залишається в тіні. Наголошується важливість цитування архівних аудіозаписів співачки як спроби передати її унікальність.

Таким чином, виокремлюються особливості медійного представлення образу Крушельницької, де поєднуються музичний, літературний і кінематографічний аспекти. Водночас, окреслюється проблема передачі унікальних якостей її голосу через режисерські рішення.

Підкреслено, що в цілому фільм «Повернення Баттерфляй» не лише увічнює пам'ять про Соломію Крушельницьку, але й відкриває нові можливості для осмислення її внеску у світову культуру. Наголошено, що фільм заслуговує на глибше вивчення через його багатозаровість. Акцентовано увагу на ролі орфоепії у формуванні звукового портрету співачки.

Ключові слова: Соломія Крушельницька, «Повернення Баттерфляй», орфоепія, культурний герой, міфологізація, оперне мистецтво, медійне представлення.

Dmytro KYRYCHEK,
orcid.org/0009-0000-9149-5560Postgraduate student
National Music Academy of Ukraine
(Kyiv, Ukraine) kyrychok.1997@gmail.com**ORTHOEPIC EXPRESSIVENESS AS AN ELEMENT OF THE ARTISTIC CONCEPT
IN THE FILM "THE RETURN OF BUTTERFLY"**

The orthoepic aspect has been examined as an element of the artistic concept in portraying the cultural hero Solomiya Krushelnyska in Oleh Fialko's film "The Return of Butterfly," based on the novel by Valeria Vrublevska. It emphasizes the significance of her contribution to the global opera world, particularly her central role in reviving Giacomo Puccini's opera Madama Butterfly. The article highlights that Krushelnyska's image has been firmly established in Ukrainian cultural memory as a figure of a cultural hero, combining professional mastery with a mythological status. The complexity of mythologizing her persona and voice is underlined, with her voice described as a phenomenon possessing exceptional range, technical perfection, and emotional depth. Her voice became her "alter ego," finding its reflection in the arts. The article provides a detailed analysis of the orthoepic aspects of the film, which carry both artistic and ideological significance. It discusses three levels of orthoepy: colloquial language, the orthoepy of opera singing, and the soundscape of folk songs. These levels converge in the film into an orthoepic universalism that accentuates the academic nature of the performance.

Attention is drawn to the ideological features of Krushelnyska's portrayal: the focus is on her professional achievements and dedication to her craft, presented with a heroic pathos, while her personal life remains in the background. The importance of citing archival recordings of her voice as an attempt to convey her uniqueness is emphasized.

Thus, the article highlights the distinctive features of Krushelnytska's representation in the media, combining musical, literary, and cinematic elements. At the same time, it outlines the challenges of conveying the unique qualities of her voice through directorial decisions.

It is emphasized that, overall, the film "The Return of the Butterfly" not only immortalizes the memory of Solomiya Krushelnytska but also opens new opportunities for interpreting her contribution to global culture. It is noted that the film deserves deeper study due to its multifaceted nature. Attention is focused on the role of orthoepy in shaping the sound portrait of the singer.

Key words: Solomiya Krushelnytska, "The Return of the Butterfly", orthoepy, cultural hero, mythologization, opera art, media representation.

Постановка проблеми. Ім'я всесвітньовідомої української співачки Соломії Крушельницької відоме майже кожному українцю. Вулиці, названі на її честь, численні публікації у мас-медіа, спеціалізовані телепередачі та радіоєфіри утворили ефект «постійної присутності» постаті Соломії Крушельницької в українському культурному просторі. Завдяки цьому вона постає перед сучасною аудиторією не лише як історична особистість, але й як символ національної гордості та взірць музичного таланту.

Водночас найбільш поширеною характеристикою особистості Соломії Крушельницької у медіапросторі є визначення її як «легендарної співачки». Цей епітет, часто використаний без належного пояснення чи глибокого аналізу, сприяє формуванню дещо романтизованого образу, що виходить за межі конкретних біографічних фактів. На наш погляд, два чинники – постійна присутність у культурному просторі та статус «легенди» – утворили умови для міфологізації постаті Соломії Крушельницької в українській культурі. Вона поступово набуває рис «культурного героя», якого сприймають не лише через призму досягнень у сфері вокального мистецтва, але й як символ ідентичності, який об'єднує минуле, сучасне та майбутнє України.

У цьому контексті важливо звернути увагу на те, як саме реалізується образ Соломії Крушельницької у сучасних художніх та документальних інтерпретаціях, зокрема у фільмах, що розповідають про її життя та творчість. Одним із важливих інструментів у відтворенні образу співачки є орфоепія. Як частина вокального мистецтва, вона не лише точно передає авторський задум, але й допомагає підкреслити вокальну майстерність виконавиці, роблячи її образ багатограним та переконливим.

Ми хочемо акцентувати увагу на ролі орфоепії у створенні культурного образу Соломії Крушельницької. Вона виступає як засіб міжкультурного діалогу, оскільки дозволяє точно передати вокальні нюанси різними мовами, якими співала Крушельницька – італійською, французькою, німецькою, українською тощо. Орфоепія стає тим

«містком», який дозволяє глядачам і слухачам у всьому світі зрозуміти не лише текст, але й відчути емоційний та культурний контекст музичних творів.

Крім того, орфоепія дозволяє передати особливості вокальної школи, якої дотримувалася Соломія Крушельницька, зберегти автентичність виконання і водночас продемонструвати унікальність її техніки. Вивчення орфоепії в контексті виконавської діяльності Соломії Крушельницької допомагає зрозуміти, як її спів став еталоном вокальної майстерності для наступних поколінь співаків, а також яким чином її творчість інтегрувалася у світову концертну практику.

Важливим є також те, як саме головна героїня фільмів і досліджень постає у контексті міжкультурного діалогу. Її виконання арій і пісень мовами різних народів стає прикладом того, як музика долає кордони й об'єднує різні культури. Соломія Крушельницька не лише представляла Україну на світовій сцені, але й збагачувала її культурний образ, привносячи у своє виконання найкращі традиції європейської вокальної школи. Це підкреслює важливість її постаті для сучасності, адже саме через таких діячів майбутні покоління можуть формувати своє уявлення про інтеграцію української культури у глобальний контекст.

Таким чином, дослідження ролі орфоепії у творчій діяльності Соломії Крушельницької та її відображення у сучасному мистецтві має важливе значення не лише для збереження її спадщини, але й для розуміння її внеску у формування культурного діалогу між Україною та світом. Ми хочемо акцентувати увагу і дослідити, яку ж роль відіграє орфоепія у фільмі? Як саме головна героїня змогла постати перед нами в контексті міжкультурного діалогу та чому це є важливим для майбутніх поколінь?

Аналіз останніх досліджень. Крім численних музикознавчих досліджень, що присвячено таланту та творчому шляху С. Крушельницької (Кияновська, Комаревич, 2023; Коляда, Дрозденко, 2020; Ніколаєва, 2008; Турчак, 2021), існує чимало художніх версій її образу – це книжки (Врублевська, 1979; Балабко, 2022), театральні

вистави, і навіть музичні твори. Наприклад, роман Олександра Балабко «Кімоно для Баттерфляй. Із життя Соломії Крушельницької», художньо-публіцистичні мемуари внучатого племінника співачки Анді Семотюка «Соломія, зірка Золотої доби опери» (Andiy J. Semotiuk, 2023), вистава Олени Лазович «Соломія»: Сторінки життя Соломії Крушельницької (за спогадами її сучасників)» (Театр на Печерську, м. Київ) та інші.

На особливу увагу заслуговують музичні твори, через які у пам'яті культури представлено образ співачки, адже тут виникає надзвичайно складна і водночас цікава з дослідницької точки зору ситуація знання «про музику через музику». Ім'я Соломії Крушельницької пов'язано насамперед з образами з операх Дж. Пуччіні («Мадам Баттерфляй», «Манон Леско») Г. Доніцетті («Фаворитка»), С. Монюшко («Галька», «Графиня»), Дж. Верді («Аїда», «Трубадур»), Ш. Гуно («Фауст»), Р. Штрауса («Електра»), Р. Вагнера, І. Піццетті, А. Каталани, В. Желенського, А. Мюнхгаймера та інших композиторів, вокальними творами М. Лисенка та українськими народними піснями.

Мета статті: дослідити особливості медійного представлення образу Соломії Крушельницької у фільмі Олега Фіалка «Повернення Баттерфляй», зокрема через аналіз орфоепічних, художніх і ідеологічних аспектів, що формують її як культурного героя. Визначити роль орфоепії у створенні звукового портрету співачки та осмислити її внесок у світову культуру в контексті міфологізації постаті та голосу.

Постановка завдання:

1. Виявити ключові елементи міфологізації образу Соломії Крушельницької у фільмі.

2. Проаналізувати орфоепічні рівні (побутова мова, оперний спів, народна пісня) та їх значення у формуванні художнього образу.

3. Оцінити ідеологічні акценти фільму, зокрема професійні досягнення співачки та героїчний пафос.

4. Розглянути проблему передачі унікальних якостей голосу Крушельницької через режисерські рішення.

5. Обґрунтувати значення фільму як засобу увічнення пам'яті про співачку та інструменту для переосмислення її внеску у світову культуру.

Виклад основного матеріалу. Наша увага акцентована на втілення образу Соломії Крушельницької у кінематографі, що передбачає режисерську роботу зі звуковим світом співачки, а також створення звукового кінематографічного портрету її унікального голосу.

У фільмі Олега Фіалка за романом Валерії Врублевської «Повернення Баттерфляй» (1982)

головну роль Соломії Крушельницької виконала акторка Олена Сафонова, а озвучувала героїню Гізела Ципола, завдяки чому фільм отримав ще один жанровий план – «фільм-опера».

«Повернення Баттерфляй» змальовує ключові моменти кар'єри С. Крушельницької, та як кульмінацію – триумф у ролі Чіо-Чіо-Сан в опері «Мадам Баттерфляй» Джакомо Пуччіні. Фільм також звертається до її боротьби з життєвими труднощами, особистими випробуваннями та відданістю мистецтву.

Стрічка О. Фіалко передає трагізм і водночас велич постаті С. Крушельницької, розкриваючи її шлях як великої оперної дівки, яка через свій талант і неймовірну силу духу вписала своє ім'я в історію світової музики. У фільмі також спостерігається тенденція радянської героїзації головного персонажу: Соломія Крушельницька подається через призму відданості справі, з акцентом на її професійні досягнення, але без детального портрету її особистого життя та почуттів.

Тріумфальний виступ Соломії Крушельницької в опері «Мадам Баттерфляй» зберігається в культурній пам'яті через архівні записи, рецензії та біографії. Її ключову роль у відродженні опери підкреслюють музеї, театральні виставки та музикознавчі дослідження. Львівський музей-садиба Крушельницької експонує матеріали, пов'язані з цим виступом. Щорічні меморіальні концерти та фестивалі вшановують її внесок у світову оперу, зокрема її вирішальну роль у перетворенні «Мадам Баттерфляй» на шедевр оперного мистецтва.

Одним із центральних аспектів дослідження є аналіз орфоепії у фільмі "Повернення Баттерфляй". Цікавим є той факт, що орфоепія виступає важливим засобом формування звукового портрету Крушельницької, об'єднуючи три рівні:

1. **Побутова вимова.** Вимова головної героїні, виконана літературною

українською мовою, відіграє важливу роль у створенні її образу. Репліки, наповнені багатством української мови, не лише підкреслюють її інтелектуальність, але й демонструють глибокий зв'язок із рідною культурою, незважаючи на багаторічну міжнародну кар'єру. Така мовна точність створює враження освіченості та внутрішньої шляхетності героїні, одночасно слугуючи ключовим засобом художньої виразності. Це допомагає глядачам побачити в ній не лише талановиту співачку, а й особистість, яка свідомо зберігає та несе українську ідентичність у світовий контекст. Вибір літературної мови для побутових реплік відображає її культурний вибір і водночас натякає на міжкультурний діалог, що супроводжує життя артистки на сцені та поза нею.

2. **Орфоепія оперного співу.** Виконання оперних арій демонструє її

професіоналізм, досконале володіння вокальною технікою та здатність передати емоційну насиченість твору. Немає сумніву у технічній досконалості та якості оперного звуку у Гізели Циполи. Це дійсно дуже гарна і талановита співачка, яка займає високу позицію у світовому рейтингу оперних дів 20го століття. Особливо хочеться виділити арію Чіо-Чіо Сан з опери «Мадам Батерфляй», ми вважаємо, що рівень виконання арії знаходиться на дуже високому рівні, у голосі Циполи навіть майже немає цієї радянської манери, що робить спів дуже близьким за орфоепічним академізмом до справжніх італійців, а отже і до Соломії Крушельницької. Єдина різниця між ними, що тембр Гізели більш драматичний, а до виконання немає питань.

3. **Звучання народної пісні.** У фільмі звучать українські народні пісні, які відображають національну ідентичність Крушельницької та її глибинний зв'язок із фольклорними традиціями. Наприклад, під час виконання пісні «Вівці мої, вівці» головна героїня демонструє цілком природну українську вокальну вимову з характерними протяжними голосними та споглядальним настроєм. Голос Гізели звучить професійно та якісно, проте варто відзначити певну специфіку її виконавської манери. Вона радше тяжіє до естетики та стилістичних норм радянської вокальної школи. Натомість оригінальному співу Соломії Крушельницької була властива органічна інтеграція бездоганної української орфоепії з традиціями західноєвропейського бельканто. Саме ця вишукана європейська культура звуковидобування дозволила видатній співачці уникнути шаблонності, притаманної багатьом пізнішим вітчизняним виконавцям. Попри цю стилістичну відмінність, загальне вокальне втілення звучить переконливо та зберігає український колорит. Ці три рівні у фільмі поєднуються в орфоепічний універсалізм, що підкреслює академічний характер виконання та гармонійно поєднує українську й світову музичну спадщину. Академічний колорит орфоепіки посилює основні смислові акценти фільму – шлях крізь труднощі до слави та героїчну відданість справі «ціною душі». Така символізація сюжету має дещо ідеологічний нахил. Проте, фільм як і інші художні прочитання образу Соломії Крушельницької, заслуговує на більш детальне дослідження.

Орфоепія не лише формує звуковий образ героїні, але й виконує ідеологічну функцію, наголошуючи на значущості збереження національної ідентичності. Ідеологічна складова фільму спрямована на уви-

чення пам'яті про Соломію Крушельницьку як про національного героя та видатну особистість. Акцент зроблено на її професійних досягненнях, які супроводжуються героїчним пафосом. Режисер Олег Фіалко зумів передати велич її постаті через низку художніх прийомів. Олена Сафонова якісно демонструє нам образ Соломії Крушельницької. Використання вокалу Гізели Циполи є досить влучним, адже вона визнана однією з найкращих виконавиць партії Мадам Баттерфляй у світі. Спів Гізели Циполи є унікальним, звісно, це різні співачки, але ми все одно відчуваємо технічну довершеність і емоційну силу голосу. Саме такою постає у пам'яті легендарна Соломія.

Значним елементом є також показ контрасту між сценічним життям Крушельницької та її особистим життям, яке свідомо залишається поза увагою. Це підкреслює її як людину мистецтва, яка жертвує приватними інтересами задля високої мети.

Передача унікальності голосу Крушельницької у фільмі стала одним із головних викликів для режисера. Її голос, який мав феноменальний діапазон і глибокий емоційний вплив, важко відтворити через кінематографічні засоби. Рішення використати архівні записи є спробою зберегти автентичність звучання та підкреслити неповторність співачки. У цьому контексті фільм "Повернення Баттерфляй" демонструє можливості сучасних медійних інструментів для популяризації культурного спадку. Використання аудіовізуальних прийомів створює багатшаровий образ Крушельницької, поєднуючи музичний, літературний і кінематографічний аспекти. Саме художня поезія постаті Соломії Крушельницької сприяла посиленню міфологізації не тільки постаті Крушельницької, а і її голосу.

Голос Соломії Крушельницької часто описують як унікальне явище у світовій опері. Він поєднував в собі силу, технічну досконалість та емоційну глибину, що дозволило їй зайняти чільне місце серед найвидатніших оперних співачок свого часу. Критики та сучасники в описах своїх вражень від її голосу підкреслювали кілька ключових аспектів:

1. **Діапазон та технічна майстерність.** Голос Крушельницької мав великий діапазон, охоплюючи як ліричні, так і драматичні партії. Вона була відома своєю здатністю виконувати як сопранові, так і мецо-сопранові ролі з рівною легкістю. Критики захоплювалися її здатністю переходити від нижніх, ліричних нот до драматичних кульмінацій.

2. **Тембр і виразність.** Одна з найяскравіших характеристик її голосу – багатий, теплий і насичений тембр. Вона вміла передавати найтонші відтінки емоцій, що робило кожне виконання надзви-

чайно глибоким та емоційно насиченим. Її голос відзначався чистотою і благородством звучання, що надавало їй інтерпретаціям особливої виразності.

3. Музична чутливість. Крім технічної досконалості, Крушельницька вирізнялася надзвичайною музичною інтуїцією та здатністю до інтерпретації. Вона вмiла проникати в сутність кожної ролі, надаючи їм глибини та драматизму. Її вміння інтерпретувати складні музичні твори зачаровувало слухачів і отримувало високу оцінку музичних критиків.

4. Зірковий статус у суспільстві. Критики з Італії, Франції, Аргентини та інших країн називали її голос «божественним», «неповторним» і «величним». Наприклад, після виступів у Мілані її порівнювали з «недосяжною богинею сцени», а аргентинська преса писала, що її голос «охоплює серця слухачів, зворушуючи найглибші почуття» (Коляда, 2019: 25) «С. Крушельницька – це таке складне явище, що люди навіть не розуміють, що їх найбільше вражає, коли вони її слухають чи на неї дивляться.» (Коляда, 2019:17)

Поступово у художньому просторі культури голос співачки перетворився на її «Alter ego», яке отримало «своє», «додаткове» життя.

В цілому, з часом постать Соломії Крушельницької набула пам'яті української культури чітких ознак *культурного героя* (Бентя, 2021; Ковтун 2019) – як персонажу (художня література), який пов'язаний із певним музичним текстом (партія Чіо-Чіо-Сан) і який має надлюдські, надприродні якості (голос).

Чому Крушельницька є цікавою для майбутніх поколінь молодих співаків? Соломія Крушельницька – співачка, яка поєднала українську та італійську вокальні традиції, стала символом культурного діалогу та натхнення для поколінь співаків. Її творчий шлях, що припав на перетин двох вокальних шкіл, демонструє унікальну синергію мов, культур та традицій, які зробили її феноменом у світовій опері.

Молоді співаки можуть знайти в особистості Крушельницької приклад гармонійного поєднання культур. Її творчість була результатом злиття українських та європейських традицій, що проявилось у її манері виконання, репертуарі та орфоепічній майстерності. Українська вокальна школа, яка ґрунтується на природній співучості мови та мелодійності, у творчості Крушельницької збагатилася італійськими вокальними стандартами, що підкреслюють технічну досконалість та художню витонченість.

Італійська мова, відома своєю вокальною зручністю, стала для Крушельницької ідеальним інструментом для розкриття її таланту. Природна співучість

української мови дозволила їй легко адаптуватися до італійської орфоепії, а це, в свою чергу, сприяло досконалому виконанню арій на італійській мові. Для молодих співаків цей аспект є надзвичайно важливим, адже демонструє, як рідна мова може бути основою для освоєння міжнародного репертуару.

Ключем до успіху Соломії Крушельницької стало не лише її природний талант, але й здатність до міжкультурної комунікації. Її творчість виростала на основі взаємодії української та італійської мов, які мають багато спільного в орфоепічному аспекті. В обох мовах велике значення надається вокальній мелодійності, чіткій артикуляції та гармонійному звучанню. Це дозволило Крушельницькій не лише зберегти, а й підкреслити автентичність своєї української вокальної природи у виконанні італійських опер. Молоді співаки можуть взяти цей досвід як приклад того, як інтеграція різних мовних і культурних традицій здатна розкрити нові грані виконавської майстерності. Комунікація мов і культур, яка відбувалася в творчості Крушельницької, є джерелом натхнення для сучасних та майбутніх митців, які прагнуть знайти власний унікальний стиль. Її творчість демонструє, що успіх у мистецтві можливий за умови синтезу національного та світового, індивідуального та універсального.

Крушельницька вчить, що важливо не лише технічно досконало володіти вокалом, але й розуміти контекст і культуру виконуваних творів. Молоді співаки, надихаючись її прикладом, можуть розвивати свій талант через вивчення різних мов, культур і музичних стилів, не втрачаючи при цьому своєї індивідуальності.

Висновки. Подальша еволюція міфологізованого образу Соломії Крушельницької в українській культурі з часом загострила питання втілення звукового світу співачки. Питання «як передати її головну, божественну якість», її «голос» окреслило найбільш вразливу зону майже для інтермедіальних художніх рішень образу. Найчастіше, автори обирають найпростіший і найкоротший шлях цитування раритетних аудіозаписів голосу С. Крушельницької.

Унікальною і водночас парадоксальною інтерпретацією образу співачки став балет Мирослава Скорика «Повернення Батерфляй». на лібрето Валерії Врублевської.

Загалом, Творчість Соломії Крушельницької є яскравим прикладом того, як взаємодія мов, культур і традицій може створити унікальний мистецький феномен. Її досвід є надзвичайно цінним для молодих виконавців, які прагнуть знайти свій шлях у світі оперного мистецтва, зберігаючи при цьому зв'язок із рідною культурою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балабко О. Кімоно для Баттерфляй. Із життя Соломії Крушельницької : роман. Чернівці : Букрек, 2022. 320 с.
2. Бентя Ю. Культурний герой сентименталізму в жанрово-стильовій картині світу : дис. ... канд. мистецтв.: 26.00.01 / Ін-т проблем сучасн. мистецтва НАМ України. Київ, 2021. 241 с.
3. Врублевська В. В. Соломія Крушельницька : роман-біографія. Київ : Молодь, 1979. 336 с.
4. Кияновська Л. О., Комаревич І. Л. Соломія Крушельницька і українська мистецька емансипація в Галичині. *Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського*. 2023. Вип. 136. С. 22–34. <https://doi.org/10.31318/2522-4190.2023.136.276550>
5. Ковтун Н. Структурно-функціональний аналіз архетипу культурного героя : монографія. Житомир : Видавництво ЖДУ ім. Івана Франка, 2019. 182 с.
6. Коляда І., Дрозденко В. Соломія Крушельницька та радянська влада: від зірки зі світовою славою до забуття. *Тоталітаризм як система знищення національної пам'яті* : зб. наук. пр. за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф., 11-12 червня 2020 р. Львів : Друкарня Національного медичного університету ім. Данила Галицького, 2020. С. 178–182.
7. Коляда І. Соломія Крушельницька. Харків : Фоліо, 2019. 121 с.
8. Ніколаєва Л. Українська музика в репертуарі Соломії Крушельницької. *Збірник праць Тернопільського осередку НТШ*. 2008. Т. 4 : Видатні постаті в українській культурі і науці. С. 59–67.
9. Турчак Л. Соломія Крушельницька в українському та світовому музично-театральному мистецтві. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2021. Вип. 38. С. 31–36. <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v38i.464>
10. Semotiuk Andiy J. Solomea. Star of the Golden Age of Opera. Toronto : Rodovid & Courageous Heart Productions, 2023. 465 p.

REFERENCES

1. Balabko O. (2022) Kimono dlia Butterfliai. Iz zhyttia Solomii Krushelnytskoi: roman. [Kimono for Butterfly. From the life of Solomiya Krushelnytska: a novel] Chernivtsi: Bukrek. 320 p. [in Ukrainian].
2. Bentia Yu. (2021) Kulturnyi heroi sentymentalizmu v zhanrovo-stylovii kartyni svitu [Cultural hero of sentimentalism in the genre and style picture of the world] : dys. ... kand. mystetstv.: 26.00.01 / In-t problem suchasn. mystetstva NAM Ukrainy. Kyiv. 241. [in Ukrainian].
3. Vrublevska V. (1979) Solomiia Krushelnytska : roman-biohrafia. Solomiia Krushelnytska: roman-biohrafia. [Solomiya Krushelnytska: a biographical novel] Kyiv: Molod. 336. [in Ukrainian].
4. Kyianovska L. O., Komarevych I. L. (2023) Solomiia Krushelnytska i ukrainska mystetska emansypatsiia v Halychyni. [Solomiya Krushelnytska and Ukrainian artistic emancipation in Galicia] *Naukovyi visnyk Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy im. P. I. Chaikovskoho*, Kyiv, 136. 22–34. <https://doi.org/10.31318/2522-4190.2023.136.276550> [in Ukrainian].
5. Kovtun N. (2019) Strukturno-funktsionalnyi analiz arkhetypu kulturnoho heroia: monohrafia. [Structural and functional analysis of the cultural hero archetype: monograph] Zhytomyr: Zhytomyr Ivan Franko State University Press. 182 p. [in Ukrainian].
6. Koliada I., Drozdenko V. (2020) Solomiia Krushelnytska ta radianska vlada: vid zirky zi svitovoiu slavoiu do zabuttia. [Solomiya Krushelnytska and the Soviet power: from a world-famous star to oblivion]. *Totalitaryzm yak systema znyshchennia natsionalnoi pamiaty* : zb. nauk. pr. za materialamy Vseukr. nauk.-prakt. conf., 11-12 chervnia 2020 r. Lviv, 178–182. [in Ukrainian].
7. Koliada I. (2019) Solomiia Krushelnytska. [Solomiya Krushelnytska]. Kharkiv : Folio. 121. [in Ukrainian].
8. Nikolaieva L. (2008) Ukrainska muzyka v repertuari Solomii Krushelnytskoi. [Collection of works of Ternopil branch of Shevchenko Scientific Society] *Zbirnyk prats Ternopilskoho oseredku NTSh*, Ternopil, 4. 59-67. [in Ukrainian].
9. Turchak L. (2021) Solomiia Krushelnytska v ukrainskomu ta svitovomu muzychno-teatralnomu mystetstvi. [Solomiya Krushelnytska in Ukrainian and world musical and theatrical art] *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku*. Rivne, 38. 31-36. <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v38i.464> [in Ukrainian].
10. Semotiuk Andiy J. (2023) Solomea. Star of the Golden Age of Opera. Toronto: Rodovid & Courageous Heart Productions. 465 p.

Дата першого надходження статті до видання: 27.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

